

Vonaton

Négy litterula

Zsuzsa interjút szeretett volna. Mondta, meséljek magamról, mint ahogyan vonaton mesélnek magukról az emberek. Még a vonatot magát is megjelölte. És az, nevezetesen a Transzszibériai expressz, már be is indított volna, asztalom mozogni, szobám, mint vonatfülke, nyikorogni kezdett... Említettem már, Japánba utazva fiammal, Szibériában gyönyörködve, valóban szép volt, mint egy biliárdasztal, arról beszélgettünk, ha lesz alkalmunk még egyszer Japánba utazni, akkor vonaton fogjuk megtenni azt az utat. És máris keresztapámról kezdem mesélni, akit Trockijnak neveztek, talán úgy is mondhatnám, az volt a csúfneve, mert úgy nézett ki, mint egy kecske (valami könyvben azt olvastam, Vajdaságban létezett volt egy trockista csoport, ha keresztapámra és legjobb barátjára, Stratégia bácsira gondolok, igazat kell adnom annak a könyvnek). Na mármost, keresztapám hosszú orosz fogsága idején Omszkon, Irkutzkon, Habarovszkon, Birobidzsánon keresztül egészen Vlagyivosztokig jutott, ahol szabadulván, úgy határozott, nem visszafelé indul hazá Vajdaságba, Észak-Bácskába, hanem Japánon keresztül. Igen, keresztapám egy ideig Japánban élt, ahol, bizonyos kijelentései alapján arra következtettünk, a vasúton dolgozott, ami, sosem tudtuk meg, miben is állt valójában, hol arra gondoltunk, vasutat épített, hol pedig arra, hogy bakter volt, netán kalauz. Mindezt, mármint Trockij keresztapám esetét a japán vasutakkal, csak a napokban értettem meg, amikor is napilapunkban egy érdekes adatra bukkantam...

Zsuzsa kérése persze Kosztolányit is eszembe juttatta, aki a vonatok megszállottja volt, a világot leginkább két kereten át tudta meglesni, tetten érni, az egyik ilyen keret az ablak volt, a másik a vonatfülke, egyik hőse jelent meg azonnal előttem, az a magányos öregúr, aki három remek bőrönddel meg egy krokodilbőr kézitáskával érkezett a vonathoz. Mutatós bőröndök voltak, jegyezte meg Kosztolányi, teleragasztva külföldi szállók tarka címkéivel. Majd még hozzátett egy

jellegzetes kosztolányis mondatot arról, hogy ezek a kitűnő bőröndök különben teljesen üresek voltak. Ám, merészkedem én most megjegyezni, a Mester egyáltalán nem tett említést ama krokodilbőr kézitáska tartalmáról, jöllehet egyértelmű, hogy az nem volt üres, abban a krokodilbőr kézitáskában ugyanis egy felettebb értékes bélyeggyűjtemény lapult... Az öregúrban, már első olvasásakor, nem mást, mint a felénk pompeji filatelistaként ismertté lett bélyegkereskedőt kellett felismernem. Így az is majdnem biztosan állítható, hogy akkor abban a krokodilbőr kézitáskában ott lapult a gyűjtemény legértékesebb darabja, a tótágast álló fekete hattyú is... Tehát, és ide szerettem volna kilyukadni, ama krokodilbőr kézitáskát én Kosztolányitól már a szöveg első olvasásakor átvettem volt...

De a vonatos vallomás, az interjú mégsem hangzott el, jöllehet nemcsak magát a szöveget, szövegfülkéket regisztráltam, hanem éppen úgy, ahogy szép kis könyvében Thomka Beáta írta, más hangokat, hangfoszlányokat, beszédmodokat, hangzó beszédtrödekeket is, nem, az interjú mégsem született meg, mert maga a műfaj addigra már messze elmúlt tőlem...

Igen, a forma, a műfaj. Éppen rövidprózából szerelek össze egy ízelt kis könyvet, melynek egyik darabjában egy berlini élményemet meséltem volt el, de minden bizonnyal más darabokban is utaltam rá, érintettem, igaz nem függetlenül az otthoni hírtől: a FORUM nyomdarészlege, ahol kitűnő bélyegeket és engemet is nyomtak volt, ott nem messze a vakvágánytól, a szőrös háztól, az ecetgyártól, leégett, amikor is az egyik üres utcán, lábam előtt az aszfalton, kis – viszonyítva persze nem is annyira kicsi – ólombetűt pillantottam meg. Körülnéztem. Majd az égbe pillantottam. Az volt ugyanis az érzésem, az Isten dobott meg velem. Behúzódtam az egyik kapualjba. Nehogy a következővel már eltaláljon. Ugyanis nem fért hozzá kétség, a dolog komoly. Mi az, rettentem meg, ősz nyuszi, engem nem ólomgolyóval, hanem ólombetűvel céloznak, lőnek?! És csak már azután, megnyugodva valamelyest, térdepeltem le a kis ólombetű elé, vizsgáltam meg, vettem tenyerembe, süllyesztettem zsebembe...

A litterulának a betűcske mellett vannak más jelentései is természetesen, levélke például, illetve ahogyan én értelmezem: egy kevéske tudomány, éppen annyi, mint amennyi egy lexikon (Tolnai) szócikkéhez szükségeltetik, ugyanis említett rövidprózáim leginkább kamuflált szócikkek, igen, kevéske tudomány, mert mindinkább az a meggyőződés, az ember sok, révülten hajszolt tudománya semmivel sem kevésbé veszélyes, mint az emberben lapuló vadállat, jöllehet ez a megállapítás a Te tudósodra, az életet, mint az interakciók megalkuvása által megvalósuló lehetetlent értelmező, szabadkai származású dr. Gyenizsére nem vonatkozik ...

Most még csupán napilapunk említett cikkét kell idéznem, hogy aztán átadjam Neked, Zsuzsa, ama interjú helyett, mert hát valóban minek az interjú, amikor ott a Te Mindent a Városért című, kitűnő interjúköteted, e négyvonalos litterulát, most természetesen akárha négy levélkét...

Végül, *írja napilapunk*, mondjuk még el azt is, hogy a japánok a vasútépítést az Osztrák–Magyar Monarchia vasútépítőitől tanulták, akkor, amikor a boszniai vasutak épültek. Abban az időben a világ (!) legsűrűbb vasúthálózata a mai Vajdaság területén volt.

1. (Nárcisszusz térdkalácsa)

Bécsbe utaztam volt. *Batschka-Balkan* című, két hosszabb novellából összeszerelt színművem, a *Cabare Ritzben* (Cirkusgasse 50.) megrendezett bemutatójára; ki hitte volna, tűnődtem, próbáltam szerepemhez igazodni, a minden dramaturgiai fontoskodás nélkül egymásnak fordított, fésűsen egymásba tolt, egymással ellenpontozott, váratlanul valóban funkcionálni kezdő mű mögé állni, ki gondolta volna, hogy még nyugati kabarészerző lesz belőlem, még hozzá éppen ún. nehéz, rurálisnak mondható prózának köszönhetően!

Későn indultunk Szabadkáról. Már nem leskelődtem a világot, inkább csak a hangok alapján próbáltam megítélni, mi is történhet odakünn. Hányan szállnak fel, milyen kedélyűek a vasutasok, milyen erővel ütik meg a kerekeket finom, hosszú nyelvű kalapácsaikkal, milyen kedélyűek a rendőrök, a vámosok.

Már szurok éjszaka volt, amikor Kelebián egy idős ember ült be hozzánk a fülkébe, nagy lendülettel, meglepő határozottsággal, pontosan, kissé kínosan pontosan, lévén magas termetű, kifejezetten hosszú végtagokkal megáldott lény, éppen szemben velem. Azonnal felfigyeltem sportos, világi, majdhogynem vagány öltözetére, drága, finom, de kissé elhasznált két utazótáskájára. Az egyiket, a kis, sötétlila kiegészítést maga mellé helyezte, a nagyobbát felrakta a csomagtartóba. Majd e kis, sötétlila táska villámzárát alig követhető gyorsasággal széthúzta, beletette fejről lekapott kötött sapkáját, és ugyanolyan szemfényvesztői mozdulattal kivett belőle egy simlis baseballsapkát, szemébe húzta, hogy azon nyomban, szinte tüntetően, nyugovóra térjen...

Igen, azon nyomban, ám előbb, hihetetlen emberismeretről tanúskodva, illedelmesen hozzám hajolt, megkért, ha a Keletibe érünk, legyenek szívesek, érintsem meg a térdkalácsát. Természetesen uram, mondtam. Ha a Keletibe érünk, meg fogom érinteni a térdkalácsát. Előre is köszönöm, mondta. És, mint említettem, senki másról nem véve tudomást, tüntető gyorsasággal, máris nyugovóra tért. Igen, máris aludt. Nem értettem, hogyan tudta egy pillanat alatt felmérni, hogy éppen én vagyok az az ember a zsúfolt fülkében, aki végre fogja hajtani kérését. Végre, mindenáron. Mert valóban különben sem aludtam volna, emlékszem, otthon még arra gondoltam, jó lesz a hosszú éjszakai utazás, majd végiggondolok néhány dolgot, végső ideje végiggondolni, levonni immár néhány végkövetkeztetést, de aztán elhelyezkedve a

fülkében, kínlódni kezdtem, enni magam holmiféle semmiségeken. És még túl sem sikerült tennem magam ezeken a kínos semmiségeken, máris azon kaptam magam, valami abszurd feladatot vállaltam. Állandóan valami hasonló abszurd feladatokat vállalok, médiuma vagyok a hasonló abszurd feladatoknak. Szenvedek miattuk, ám hiába, azt is jól tudtam, mindenáron, akár életem árán is, végrehajtom őket. Különös, döbbsentem máris rá, akárha ez lett volna az az óhajtott végiggondolása bizonyos dolgoknak: életem nagyrészt ilyen abszurd vállalások teszik ki. Állok, ülök a vártán valami semmis abszurd feladat közepette. Persze, közben egyáltalán nem gondolva, hogy a dolog tulajdonképpen abszurd, sőt majd mindig úgy érezve, végre egy reám szabott feladat, egy méltó megbízatás, küldetés, magasztos szerep, amelyhez igazodva ugyanakkor életem is határozottabb vonásokat fog kapni, mutatni végre. Igen, akárha ez lett volna annak az otthon óhajtott végiggondolásnak a kezdete, ami ugyanakkor már meg is szakadt, hiszen máris nagy izgalom vett rajtam erőt. Máris előntött a verejték. Megbízta valamivel. Az izgalmat először is az okozta, hogy csupán egy-két centiméter választotta el térdkalácsomat az ő térdkalácsától. Ha meg találom érinteni, lökni, felriad, ki tudja, hogyan fog reagálni. Egész úton megfeszítve kellett tartanom a lábamat, be kellett kalkulálnom a vonat lehetséges rándulásait, ütődéseit, fékezéseit, ütközéseit. Mekkora blamázs lenne, mekkora cirkuszt eredményezne, ha netán összekoccintanám, össze-, illetve hát szétütném térdkalácsunkat. Ha netán időnek előtt, máris felijeszténém. Minden bizonnyal, gondolkodás nélkül lecserélné sapkáját, fülkét váltana. Mint valami új műszert, két porcelánkorongból képezett műszert, állandóan újra és újra, már-már egzaktmód pontosítottam. A pontosítási eljárások, manőverek közben, mert ahhoz, hogy térdkalácsom porcelánkorongját egzaktmód fixáljam az ő térdkalácsával szemben, egész testemet hozzá kellett igazítanom, ugyanakkor arra is ügyelnem kellett, a többi utas ne vegye észre kínos exhibícióimat, nem győztem vizsgálni arcát. Ugyanis sehogyan sem tudtam elhelyezni galériámban. Pedig hát, mondanom sem kell, specialistája vagyok a hasonló furcsa figuráknak, vagány úriembereknek. Ha nem lett volna kifogástalanul öltözve, ha nem lettek volna kifejezetten tiszták, az enyémnél sokkal tisztábbak, gondozottabbak a kezei, körmei, ha nem lett volna kifogástalan az ingnyaka, ha cipője nem lett volna kisuvickolva, hajléktalannak vélem. Igen, egész éjszaka azon törtem a fejem, ki is lehet ez a figura, ez a vagány úr tulajdonképpen. Hiszen éppen úgy néz ki, mint a hőseim, igen, egyértelmű volt, hőseim, infaustusaim közül ült szemben velem valaki. De ki? Először is az lepett meg, hogy egyszerre csak, lám, idősebbek lettek a hőseim, aminek eddig egyáltalán nem voltam tudatában, úgy tudtam, úgy mozgattam őket, úgy mozogtak előttem, akárha negyvenéves férfúik, még sok fiatalos, gyerekes vonással. És lám, most, amikor végre van időm nyugodtabban szemrevételezni egyiküket,

húsz-harminc évvel idősebbnek tűnik, mint gondoltam volna. Végül arra jutottam, egy deklasszálódott úriember, tulajdonképpen mégiscsak hajléktalan, aki nem hideg, nyirkos zugokba vackol, aki nem hagyja elpiszkolódni magát, igen, aki egyáltalán nem hagyja el magát, vonatokon utazgat, alszik. Talán az sincs kizárva, éppen ezért kombinálta be az életébe a vonatokat, hogy utolérje magát, hogy állandó mozgásban legyen, ne engedje, hogy az élet, mint olyan, elhagyja, otthagya valamelyik bűzös, jeges zugban, valamelyik elviselhetetlenül kietlen, település nélküli állomáson. Pestről, vagy éppen Győről jöhetett, Kelebiánál átszállt, visszafordult, Pesten le fog szállni. A nagyobb táskát majd berakja a megőrzőbe, hogy aztán könnyed, kimért léptekkel a Széchenyi fürdőbe sétáljon. Volt benne valami a sportolókból, talán öreg teniszbajnok, válogatott vízipólós, avagy egykori kadét, ludovikás. Ott, a Széchenyi fürdőben aztán hanyagul, noha szigorú, percnyi pontossággal beosztott napirendhez tartva magát, heverésszen valamelyik szabad nyugágyban, úszkáljon, az egyik kabinos nővel enyelegjen, ha kijön a lépés, ha beindul kisagyából, és végigdübörög testén a gerjedelem, férfitagját valami erős rugószerkezet által felrántva, az elhasznált törülközőkön üzekedjen, hogy azután, mikor alkonyodni kezd, ugyanolyan kimért léptekkel visszasétáljon a Keletibe, s felüljön egy másik vonatra, elutazzék Győrbe, Debrecenbe, Miskolcra, hogy még az éjszaka folyamán vissza is forduljon Pestnek, és valahogy így végtelen... A Széchenyiben fürdik, borotválkozik, gondoltam, viszont kávéat havonta egyszer a Gerbeaud-ban iszik, kis táskájában hordja kedvenc könyvét, amelyet olykor újraolvas, ingyen filmvetítésekre jár, idős filmkritikusnak, Dreyer-, Renoir-, avagy Bresson-szakértőnek vélik, a Műcsarnokban, a Kongresszusi Központban, a Vajdahunyadvárában, a Petőfi Csarnokban megrendezett vernisszázsokra jár, de olykor a Fészek klub kis galériájában is felbukkan, idős színésznek nézik, egynek az ott gyülekező Fehér hollók közül, olykor a Margitszigeten teniszezik... De persze az sincs teljesen kizárva, hogy nem film-, hanem éppen irodalomkritikus. Ideges kis arcrándulással jelezte, észrevette, hogy akármilyen gyorsan, zsonglőri, szemfényvesztői ügyességgel váltott is sapkát, sikerült táskájába lesnem, igen, én még nála is gyorsabb voltam, az ilyen dolgokban nincs nálam gyorsabb ember, egyből kiszúrtam könyvét, ha nem is tudnék megesküdni, hogy felismertem, konkrétan melyik könyvről is lehet szó. Szóval, mintha úgy láttam volna: az Atheneum 80000 pengős világpályázatának győztes regényének, *A halászó macska uccájá-*nak piros vászonkötésű kiadása lapult a táskában egy vastag, feslett iratmegőrzőhöz lapulva. A hosszú utazás alatt sok ötlet merült fel bennem, amelyek szerint egy olyan kritikusról van szó, aki egész életében egy értekezésen dolgozik, amelyben Földes Jolán regényének a magyar irodalom központi áramába való behelyezése a célja. Persze az évek folyamán többször hagyta abba ezt a munkálkodást, ám mostanság, nagy könyves áru-

házakban sétálva, ismét úgy érezte, az idő őt igazolja, de gondoltam arra is, hogy csupán megboldogult szerelmétől maradt rá a piros fedelű könyv s a többi. Persze közben gondoltam más könyvekre is, Szép Ernő hasonló formátumú, kötésű *Almacsutkájára* példának okáért.

De az igazság az, ezekre a fürkészésekre, obszervációkra meglehetősen kevés idő jutott, ugyanis kifogástalan, ám vékonyra hordott nadrágján, ahogyan múlt az éjszaka, mind jobban kirajzolódott, átütött, áttolult nagy térdkalácsa. Addigi életem folyamán gyakran éltem ezzel a kifejezéssel, csokorban a porcegérrel, elefántpuszival, teniszkönyökkel: *térdkalács*, ám most úgy éreztem, ez a kifejezés valamiféleképpen bosszút áll rajtam... Szinte belém nyomul. És akkor hirtelen egy ifjúkori felismerésem jutott eszembe, persze ott a vonaton sokkal homályosabban, jóllehet valamikor léteztek jegyzeteim is ebben a témában, amelyeknek gyűjtőcíme *A carrarai térdkalács* volt, és fontos, majdhogynem alapvető képzőművészeti alkotásokat illető megfigyelések halmazából állt, azt bizonyítandó, hogy a nagy művészek mindig is tudatában voltak a térdkalács, mint olyan centrális szerepének, annak, hogy tulajdonképpen nem a szív, nem az ember arca, nem az ágyék, hanem a térdkalács esik legközelebb hozzánk... Először is Leonardo és Michelangelo szobrai és képei mutatkoztak, amelyeken, mint valami önálló lény, külön életet él, szinte kiugrani készül a térdkalács (elég pillantást vetnünk a Dávidra és a Mózesre), látni, külön figyelmet szentelt neki a művész, igen, már első itáliai utam alkalmával megfigyeltem, éppen a térdkalács az a leadó, amelyen keresztül elér hozzánk a mű... Valami zavarba ejtő momentum, miért takarja ennyire ki a művész, miért taszítja, nyomja ennyire felénk, már-már erotikusan... A térdkalács mintha olyan szerepet játszott volna, mint később egy időben a szoknya alól kivillanó meztelen boka, ám nézzük csak meg, mindennek ellenére mégis mennyivel brutálisabb formában... Fiatalkori tézisémet aztán Caravaggio *Nárcisszus*zában véltem egyértelműen igazoltnak látni, hiszen azon a Palazzo Corsiniben látható képen, nem a Nárcisszus tükröződő arca áll a középpontban, jóllehet, erről szól maga a mítosz is, jóllehet az kellene hogy a középpontban álljon, hanem a térd: a térdkalács. Megdöbbenve kellett látnom, az a morbid, megnevezetlen forma, a művészettörténet egyik legkülönösebb, legenigmatikusabb formája, tolu a középpontba, sokkal sokkal több munka van belefektetve, mint az arcba magába, valójában az a kicsavarodó térd jobban világít, meztelenebb, nem profilból sejlik, hanem en face, úgy tűnik, nem is a szép ifjú térdéről van szó, hanem tévedésből egy az egyben maga a festő térde került, nyomult a vászonra még sosem látott morbid nemi szervként... Ilyen jellegű ifjúkori elmefuttatásaimat, emlékszem, s ott a vonaton is emlékezni véltem, részben egyik kézikönyvem, nevezetesen Thanhofer *Anatómiája* zavarta meg, vetett nekik véget, Thanhofer ugyanis szögesen ellentétes véleményen állt, noha példái részben engem igazoltak.

„A renaissance művészei – mondja Thanhofer – nem utánzandó például erősebb hajlású lábakat (alsó végtagokat) ábrázoltak; sőt a német renaissance egészen görbe lábokban gyönyörködött, és a németek, hogy a stílust megtartsák, még most is utánozzák ezt; de azért ezek a »stylgerecht« lábak nem szépek, hibásak, mert először is a térd nagyon hátrahajlott rajtuk s jobban kiállnak, mint kellene.

Az un. X lábak, amilyenekből sajnos, nagyon sok van, főleg a czombcsonti izületeknek a csipőn való egyenlőtlen magasságából erednek.

Ha ilyen X lábat a térdben behajtunk, akkor a czombcsont belső csücske jobban kiáll, mint rendes lábon s ez által a térdkalács is jobban kifelé tolatik s így hajlításkor nagyobb torzulás áll be.

Gyakori hiba úgy nőknön, mint férfiakon, a vastag térd, a mi igen csunya.”

Amikor később ismét kezembe kerül ifjúkori kézikönyvem, mert már újakat nem szerez be az ember, megelégszik ennyi tudománnyal, litterulával, nem érttem, miért van az, hogy Leonardo, Michelangelo és Caravaggio ilyen vastag, igen, csunya térdeket ábrázoltak, valamiért éppen ilyen térdre, térdkalácsra volt szükségük, egyáltalán nem érttem a térdkalács, mint olyan, hogyan is került a centrumba...

És valóban, mint jeleztem már, lassan útítársam vékony nadrágján is mind egyértelműbben tűnt át, immár nem csak átrajzolódott, átvilágított a carrarai márvány, a carrarai porcelánszerű csont... Egyik kezemet állandóan a combomon tartottam, hogy fékezések, ütődések, rázkódások, ütközések alkalmával, illetve hát megérkezésünk pillanatában reflexszerűen bemozdulhasson. Mert ha netalán hirtelen fékez, akár teljes erővel egymásnak ütődik, összeütközik, szétrepedezhet, explodálhat a két porcelánkorong. És akkor mind a kettőnk utazása a MÁV kórházában ér véget, ahol aztán bőven lesz idő kifürkészni egymás életét...

Közben arra gondoltam, én is nyugdíjas vagyok immár, én is bárhová elutazhatnék; nemrég dicsekedett egyik magyarországi ismerősöm, nyugdíjas lett, fantasztikus dolog, mondta, nyugdíjasnak lenni, ingyen utazgathatsz, legrasz cigarettát, újságot venni, közben meggondolod magad, a vasútállomásra sétálsz, felülsz a vonatra, letelepedsz az étkezőkocsiban, szemben valami érdekes hölgygel, kávé rendelés, ott olvasod el az újságot, elutazol például Szombathelyre, ahol nagy megdöbbenésedre a főtéren alig elviselhető pompában éppen virágzik a tulipánfa, majd visszafordulsz...

Mondanom sem kell, a Keletiben egzakt pontossággal, lehetőfinoman, ám mégis határozottan, megérintettem útítársam térdkalácsát. Istenem, rég adtál már ilyen szép, felelősségteljes, mintha csak éppen számomra kitalált – és lám, egzakt pontossággal végrehajtatott feladatot! Azonnal felébredt, megköszönte áldozatkészségemet, talán már előbb, az utazás folyamán is többször leellenőrizte, megleste, résen vagyok-e, lecserélte hálósapkáját, és már vette is csomagjait, ment az útjára... Ám én, akinek immár nem volt

semmi feladata, megfigyeltem, ahogy megérintettem, s feleszmélt, még mielőtt megköszönte volna áldozatkészségemet, első, reflexszerű mozdulata az volt, hogy mint egy élőlényt megsimogassa, s közben észrevétlen visszanyomja, hallani véltem a kattantást, nadrágja alá a pucér, porcelánszerű csontkorongot az óriás nemi szerv végén...

2. (Pirosfehérzöld)

Különben ezen a reláción, igaz, akkortájt leginkább nem Szabadkáról, hanem Pestről indulva, osztrák novelláskötetem, az *Akazienwaldchen* megjelenésekor sokat utazgattam Bécsbe a Liszt Ferencsel, Bécsbe, Dél-Tirolba, Lanába, Meranóba, Bolzanóba (ugyanis kis könyvem kiadója, Alma Walazza tulajdonképpen bolzanói, apja festő, neves Dante-illusztrátor, Nietzsche tekintélyes rajzos kommentátora, akinek két csodálatos műterme is van Bolzanóban, ahol én, mondanom sem kell, már otthonosan mozogtam, milyen jó lenne ott élni egy ideig, gondoltam, bolzanói polgárrá lenni, ami nem is tűnt olyan kivitelezhetetlennek, hiszen hiába van két műterme, Markus Walazza ideje legnagyobb részét Bécsben és Párizsban mulatja, milyen jó lenne bolzanói polgárrá lenni, látni, miben is különbözik valójában a dél-tiroli ember a délvidékitől, hogyan, mivé is színezik át az olasz, az osztrák-német s a svájci komponensek; Alma például Rómában tanult, jóllehet Bécsben él, egy természetes bécsi, osztrák értelmiségi, noha igaz, találkoztam dél-tiroliakkal, akik szinte az összeesküvés határán suttoztak autochton voltukról, függetlenségükről), igen, ezen a reláción, a Liszt Ferencen, amely persze már nem egy balkáni vonat, mint az Ivo Andrić például, a Liszt Ferencen, azért hangsúlyozom a nagy zeneszerző nevét, mert ha meglehetősen preparálva, jócskán denfelve is, de felhangzott zenéje, a Liszt Ferencen Liszt Ferenc zenéje, igen, a Liszt Ferencen volt még egy szép, fájdalmas találkozásom, amilyen csak a vonaton való találkozások lehetnek.

Jutka kísért a Keletibe, a peron már üres volt, amikor kiértünk, az volt az érzésem, említettem is Jutkának, egyedül utazom, egyedül Bécsig a Liszt Ferencsel. Majd megtárgyalom vele, Liszt Ferencsel, mondtam, zenéjének mibenlétét... Az a jelenet járt ugyanis az eszemben, amikor Bartók Budapesten, a zongora mellett ülve magyarázza el Thomas Mann-nak, miért is kell nagy zeneszerzőnek tudnunk Liszt Ferencet, mivelhogy Thomas Mann addig nem tekintette annak, nagy zeneszerzőnek Liszt Ferencet...

Ahogy felkászálódtam és megtaláltam a jegyen feltüntetett helyem, már egy kis sovány emberke ült a fülkében. Egy kis sovány, szelíd, kopott emberke. Mintha csak éppen engemet várt volna. Nem mutatta. De érezni lehetett, örül, hogy egy relatíve nyugodt, látszólag tapintatos ember került a fülkéjébe. Egy nagy kartondoboz volt a lábánál, olyannyira nagy, hogy ha összekuporo-

dik, akár maga is belefért volna. Feje fölött, fenn a hálóban, néhány túlkötött csomag, valamint egy kopott hegedűtok.

Máris kis, halk muzsikusnak véltem emberkémet. Mert más foglalkozást, mesterséget, hivatást sehogyan sem tudtam párosítani vele. Kis, halk muzsikusnak véltem, akinek nemcsak a lelke van dalból, hanem egész lénye, mindene. Egy idő után szóba elegyedtünk. Többször megkérdezte ugyanis, nem zavar-e netán a nagy doboz. Sehogy sem tudtam megnyugtató, megállás nélkül huzigálta maga felé, különösen akkor, ha a kanyarokban alig észlelhetően felém csúszott. Nem szeretné, mondta, ha úgy érezném, kiteszít dobozával, jóllehet éppen örül, hogy nem utazik egyedül. Már régóta egyedül utazik, s még sokat fog egyedül, ahogyan ő mondta, magában utazni... Majd megjegyezte, hűvösödik, de szerencsére még nem kezdtek el fűteni, egyáltalán nem fázik, ha fűtenének, minden bizonynal leizzadna, leszálláskor azonban meghűlne...

A története, amit ott a fülkében Bécsig részletesen előadott, akárha azon a kopott tokból előkerült hegedűn, eljátszott nekem, a következő volt.

Amerikában élnek feleségével. Most otthon volt, Erdélyben. Gyógyfüvekért, mutatott – felhajtva födelét – az olcsó, szürke tasakokkal teli nagy kartondobozra. És akkor váratlanul tömény gyógynövényillat csapott meg. Valahonnan, minden bizonynal gyerekkoromból, a nagy Menzel házak gyógynövényátvevő pincéiből, ahová a szikes Járásról meg a bánáti pusztákról gyűjtötték be a gyógynövényt, ismerős volt ez a kellemes és mégis fojtó illat, amelyet minden bizonynal a menta határozott volt meg... Ezekért a gyógyfüvekért járt otthon. Egy tudós fűvész azt mondta nekik ugyanis, hogy végső soron mindenkit a gyerekkor talajának füvei gyógyíthatnak csak meg, igazán csak arra rezonál az organizmus, a lélek... Mert a felesége beteg. Halálos beteg, tette hozzá rezzenetlen arccal. Már csak ezek a hazai füvek segíthetnek rajta. Már csak ezekre rezonálhat. Ez a doboz tele van ritkábnál ritkább hazai gyógyfüvekkel. Javasasszonyok, a leghíresebb fűvészek gyűjtötték nekem egész nyáron, mondta. Valamint, mutatott fel a feje fölé, immár, mivel testvéreim is mind meghaltak, elhoztam apám hegedűjét is; tanító volt, tette hozzá, mesélték, élete végéig játszott. Estelente majd én is muzsikálok a feleségemnek. Aztán meg majd muzsikálok magamban magamnak. Ezt nem értettem azonnal, hogy mi után és miért csak magának, aztán meg amikor megértettem, elszorult a szívem az általam még nem tapasztalt bánat, zene töménységétől.

Aztán lassan Amerikáról, amerikai életéről kezdtünk beszélgetni. Egy kisvárosban élnek már három évtizede, egy kisvárosban, ahol nagyon szeretnek, mert nincs zaj, ahol senki sem szekálja az embereket (talán azt akarta mondani, a szeku nem szekálja), ahol nem történik semmi. Felesége egy festékgyárban dolgozott. És ő is egy gyárban dolgozik már harminc éve...

Szavaiból még mindig nem tudtam semmire sem következtetni, miféle gyárban is dolgozhat az én emberkém. Szeretem, nagyon szeretem a munkámat, jóllehet csak raktáros vagyok... Mit gyártanak?, tudakoltam tapintatosan, mert valóban képtelen voltam kinézni, mi is lehet ennek a hihetetlenül finom emberkének a tulajdonképpeni foglalkozása. Mit?, kérdezte ő is halkan magától. Hát, mondta kis szünetet tartva, talán fokozni szándékozva a hatást: zászlókat. Zászlókat?!, kaptam fel hirtelen a fejem. Ilyet még nem hallottam. Zászlógyár? Fogalmam sem volt, hogy ilyesmi is létezik. Zászlógyár? Hm. Pedig mostanában éppen hogy foglalkozom különös gyárakkal, egy ideje irodalmi módszerekkel privatizálok őket, a kis, különös gyárakat; nemrég privatizáltam az egykori szabadkai kenyérgyárat, mert noha lebontották, a kenyérrillat még mindig ott lebeg abban a Tolsztojról elnevezett utcában, azon a csupaszelken, valamint szintén nemrég privatizáltam a lendavai esernyőgyárat például, amelyet maga Tito marsall is meglátogatott egyszer, továbbá a szabadkai tűzgyárat, csipkegyárat, a szegedi kefégyárat és az újvidéki szappangyárat, az ALBUS-t, ahol József Attila édesapja is dolgozott volt, de zászlógyárról most hallottam először. Néztem a kopott, törekeny emberkét. Lám, így néz ki egy ember, aki egész életében zászlókat gyártott. Zászló-csíkokat. Címereket. Bojtokat. A hangárszerű raktárban nagy ládákkal állnak a bojtok. Igen, mondta, mi készítjük az összes Amerikába érkező politikus, államfő zászlóját a Fehér Ház részére, de a nagyobb sportrendezvények, olimpiák, világbajnokságok, árumintavásárok, temetkezések alkalmával is hozzánk fordulnak (sok, egyáltalán nem panaszkodhatunk, sok a nagy temetkezés Amerikában, Vietnam óta valójában le sem álltunk). Harminc éve megfeszített ütemben liferáljuk az amerikai nemzeti lobogót, de a más nemzetek lobogóit is majdnem hasonló ütemben festjük, szabjuk, szegjük be körben, látjuk el bojtjal... Vannak évek, amikor a kék-fehér északi zászlók dominálnak, majd a déli vörösek, feketék kezdenek izzani, hogy aztán a közel-keleti zöldek ragyogjanak, mint édeni pázsitok... Az olasz zászlónak mindig megörültem. Az igazság az, munkatársaim olasznak is vélték, mert hát ugye van bennem egy kis cigányos, ők úgy mondták, román vonás...

Ám akkor egy napon hívatott az igazgató. Inamba szállt a bátorság. El nem tudtam képzelni, miről lehet szó. Első gondolatom az volt, hibát követtem el, második pedig az, hogy nyugdíjaztatni szándékozik. Bekopogtam. Megörült nekem. Sokáig lapogattam. Irodája falán két zászló volt kifüggesztve, jól emlékeztem, mikor, milyen alkalmakkal készítettük őket, az ír, édesanyja állítólag ír származású volt, meg az osztrák, mivel édesapja állítólag osztrák származású volt... Mondta is, hogy mi valójában egy országból származunk, az Osztrák–Magyar Monarchiából. Whiskyvel kínált, szivarral. Ha látna a feleségem, gondoltam. Hamarosan kiderült, a magyar államfő fog Amerikába látogatni, már meg is érkezett a Fehér Ház rendelése, ám sehogyan sem

tudják a mérnökei, munkavezetői eldönteni, milyen sorban következnek a magyar zászló csikjai: a zöld, vagy a piros van-e elől...

Fölálltam. Lassan kiegyenesedtem.

Pirosféhérvöld, mondtam, hirtelen vigyázzba vágva magam. Hangosan. Majdhogynem kiabálva. Magyarul.

Az igazgató nem értette. Azt gondolta, becsíptem, avagy immár beszámíthatatlan vagyok, talán arra is gondolhatott, itt az ideje új magyar munkás után néznie. Bocsánat, mondtam, és angolul is elmagyaráztam neki. Ez volt életem legnagyobb élménye. Ezért érdemes volt élni. A feleségem is valami hasonlót mondott, amikor otthon részletesen elmeséltem neki. Mert azt elfelejtettem említeni, mondta, a feleségem gyára készítette részünkre, a mi gyárunk részére a festéket, úgy, hogy ha jobban meggondoljuk, mi valójában egy ügyön dolgoztunk... Ezért érdemes volt élnünk. Nem hiszem, hogy már segítenek szegényen ezek a füvek, de megpróbáljuk, ha nem, majd én azután megiszogatom őket. Naponta teázni fogok, meg hegedülgetek majd magamban magamnak, mert már a papagájunk is elpusztult... De majd biztosan újból fog magyar politikus érkezni Amerikába, és ha én már nyugdíjban leszek, akkor is megint engem fog hívni az igazgató, megígérte. És akkor majd ismét whiskyt iszunk, ismét drága szivarral kínál, és talán majd a hegedűmet is magammal viszem, és játszani fogok neki. És én ismét azt fogom mondani, kiáltani:

Pirosféhérvöld!

Láttam, szorongva várja a vámosokat, határőröket, az elmúlt harminc év alatt egyszer sem utazott külföldre, még az ifjúkori, romániai beidegződöttségek működtek benne. Amikor ránk nyitottak az egyenruhások, természetesen először a nagy dobozon akadtak föl, azonnal kábítószerre gyanakodtak, hozták a droggereső kutyát, noha elég lett volna csak egy pillantást vetni kis útítársamra, hogy elhiggyék, gyógytea az, amit szállít, s hogy nem üzletelni, hanem valóban gyógyítani viszi. Közben körülményesen kigombolta kopott zakójának négy gombját, és egy furcsa mozdulattal belső zsebéből előbányászta a dunsztgumikkal bebiztosított nagy, régi bugyellárist, majd újból gyorsan begombolgatta a négy gombot, s csak aztán mutatta meg az útlevelét, hogy utána ismét kigombolja a négy gombot, s gyors mozdulattal visszadugja a bugyellárist, majd figyelmesen ismét begombolja mind a négy gombot...

Első gondolatom az volt, félti a pénzét, talán valami örökséget akar Amerikába csempészni, de aztán mindinkább úgy tűnt, egyáltalán nem pénzről, valami egészen másról lehet szó. Jóllehet fogalmam sem volt, miről. Akkor már kevesebbet beszélgettünk, addigra már mindent elmondtunk egymásnak, volt időm törni a fejem, miért is voltak ezek a furcsa gombolkozások, szokatlanul gyors, védekező mozdulatok. Miközben újra és újra rekonstruáltam mozdulatait, sikerült elkülönítenem valamit. Egy pillanatban ugyanis,

mintha valami feltűnt volna a hóna alatt, mintha valami színesség mutatkozott volna a zakó bélésén. Igen, végül is e színességnél állapotam meg. Már mint, hogy mintha színes lett volna annak az istentelenül elhasznált, kopott kis zakónak a bélése, hónalja... És akkor egy pillanatban, már közeledtünk Bécs felé, Liszt Ferenc talán már lassított is, szinte felkiáltottam:

Flamingó!

Igen, végül is az évtizedek óta tartó intenzív foglalkozásom a flamingókkal, a nagy folyók, tengerek, óceánok deltáiban eltöltött sok idő meghozta az eredményt, mintha segített volna, mármint az, hogy a halvány rózsaszín madár, ha fel találja emelni szárnyát, váratlan effektust produkál, ugyanis szárnyának belső fele, visszája, bélése intenzív fekete selyem. Igen, a flamingóknak köszönhetően tanultam meg a szárnyak, hónaljak intenzív kémlelését, ugyanis mindig csak egy-két szárnycsapásnyi idő alatt kellett elvégezni a béléstollak szemrevételezését, megítélését, klasszifikálását... Már lassított a Liszt Ferenc, amikor egyértelművé vált számomra, a kopott kis zakó zászlóval van bélelve: pirosféhérszöld zászlóval.

Bécsben ki kellett szállni a vonatból, és majd hosszú villamosúton átkerülni az Ostbanhofról a Westbanhofra... Segítettem neki leemelni a nagy dobozt, és már kofferkuliért akartam szaladni, legszívesebben őt is felül tettem volna rá, legszívesebben én toltam volna haza, át az óceánon, haza Amerikába beteg feleségéhez, be a zászlógyár udvarába, végig a zászlógyár csarnokain, végig a magyar trikolor végtelen folyómétereit mellett, amikor is ő valami régimódi, román babakocsi-kereket kerített elő, és ügyesen ráhelyezte, rákötözte a dobozt, segítettem lehozni a hegedűt, de aztán végül is búcsúzkodás nélkül sodródtunk el egymástól. Csak álltam és bámultam utána. Istenem, gondoltam, milyen sokat tanultam ettől a jelentéktelen emberkétől kis életünk története elmondásának titkát illetően, meg hát főleg azt tanultam meg tőle, hiszen eddig azt hittem, sosem is fogom tudni kimondani (leírni) ezeket a szavakat, hogyan kell kis életünk szálait úgy vezetni, bujtatni, hogy állandóan azt kelljen mondani, ismételtetni: *Pirosféhérszöld!*, de úgy, és ez a titkok titka, hogy az ismétlés egyszer sem tűnjön körmönfont ravaszkodás, egyszer sem lihegés eredményének... Igen, alighogy megtömté zsebeimet hargitai gyógyteával, elsodródtunk egymástól, egyszer még láttam feltűnni a hátára kötött hegedűvel egy végtelen, vízszintes mozgólépcsőn, de aztán már többé nem, ám én még mindig azt ismételtettem ott az Ostbanhof forgatagában, hogy: *Pirosféhérszöld, ez a magyar föld!*

3. (Orchideázás, avagy a megesett, teherben maradt történet)

A harmadik vonatos történet nemrég esett meg. Milyen szépnek is tűnik most nekem valamiért ez a közhelyszerű fordulat, mármint, hogy a történet megesett, teherben maradt. Egy megesett, teherben maradt történet. Az történt tehát, hogy Jutka feleségem átvitt járasszéli tanyánkról, ahol mostanában, mint régen a gazdák, tavasztól télig mulatjuk időnket, Szegedre. És feltett, majdnem azt mondtam, feladott az *Inter Cityre*. Alighogy elfoglaltam a helyem, még el sem indult a vonat, én máris kibányásztam hátizsákomból könyveimet, szétszortíroztam a kis, ablak melletti asztalkán papirosaimat, és belemerültem, szinte belezuhantam olvasmányaimba. Közben persze saját verseimet is böngészgetve, ugyanis még ki kellett választani, mit fogok felolvasni pesti irodalmi estemen, a Budapest Broadway-en, ott egészen közel a patinás Művész kávéházhoz, ahol egykor, a hetvenes években, mikor Lea lányom még a Balettintézetben tanult, törzsvendégnek mondhattam magam, szinte természetesnek véve a homályos sarkokban valahol Mándy avagy Pilinszky intenzív inkognitóját, mint a szervezők mondták, egy igen kellemes emeleti szeparéban Erdélyi Herminával, a bácskai Gulietta Masinával, valamint a két Pesten dolgozó, zentai színésznővel, Szorcsik Krisztával és Mezei Kingával, amiből kifolyólag, inkább mesélnem kellene majd, sugallták a szervezők, összekötni a három csodálatos, éppen egyszerűségükben, minden manírtól, a pesti színészek keneteljességétől mentes voltukban csodálatos színésznő produkcioit, ám éppen ezért, annak a valaminek, amit majd magam olvasok fel, kifejezetten személyes hangúnak kellene lennie... Meg másnap a solymári Pázmány Péter Tudományegyetemen is kellett még felolvasnom, tehát az oda szánt verseket, a *Pesti partvist* nevezetesen, valamint esszéisztikus mellékdalait (esszéisztikus dalok!) is átfutottam, megpróbáltam eldúdolni, illetve hát elkántálni őket, ami persze nem is volt olyan egyszerű, mint gondoltam volt, közben hosszan tűnődve minőségük felett is persze, egy-egy zavaró töltelékszót, netán egész sorokat huzigálva ki, méricskélve hosszúságukat, immár inkább csak a hosszúságukat, mint azt Németországban megtanultam volt, ahol a felolvasásra való készülés valójában csupán az idő méricskéléséből áll, otthon leméred, kiteszed magad elé az órát, hangosan eldeklamárod az éppen aktuális szöveget, majd a helyszínre érve, a hangpróbán ismét leméritek immár közösen, amit kezdetben nehéz volt megszoknom, ugyanis miközben az ember lihegve önmaga átugrására, illetve hát a világ megváltására készül verse ördögi kis szerkezetével, történetének rejtett dimenzióival, tapintatos szigorral közlik vele, rendben, minden rendben, csupán öt perccel rövidebb idő alatt, liheghetsz, megválthatod, akár meg is döntheted a világot, csak az egzaktmód meghatározott időtartamon belül, ami, már mint ez a hideg méricskélés, közben téged is lehűt, nem lihegsz

immár annyira, a világot megváltani, megdönteni is elfelejted, csupán a lehető legpontosabban, a poénokat kidekázva, a mélyebbnek tűnő passzusokat kissé alámerítve, felolvasol, egyszerűen csak felolvasol, fel, ahogyan szöveget fel kell olvasni... Tehát inkább az összekötő szövegek motívumait próbáltam lajstromozni egy papíron: Hermina *Könyökkanyarjához* a ragyogó arany tengerit írtam fel, különös tekintettel a dráma első pillanatában a Balkán mélyéről érkező, a ház falának hajtó kamion által a ráájából kiűtött dalmáciai várromot ábrázoló festményre; Kriszta *Miquel Barcelójához* a felfeszített lovakat; Kinga *Azúr talpú Krisztusához* pedig a tengeren való járást kellene, gondoltam, kissé továbbgondolni, a tengeri aranyhegyének megmászásától, illetve a Járáson, a Pannon-tenger sziksóval terített fenekén való végtelen sétafikálásomtól, a bibiceket követő cikázó járkálásomtól, közben persze akár egy terepasztalon, jelezvén választott terepnumom – a Monarchia és Nagy-Jugoszlávia, illetve az Adria és Bácska szigorúan zárt egységét... Amikor is a sínek – jellegzetesen monarchiabeli – csikorgása közepette megállt a vonat. Mi történt?!, kaptam föl a fejem. Hol is tartok éppen hordozható irodalmi terepasztalomon?!, Gyorsan kilestem: Szatymaz!

Hogy kerültem most meg Szatymazra?!, kapott el hirtelen a pánik, né tán téves vonatra tettek fel, Balkánról a Balkánra tartok... Nem, semmi baj, nyugtattam magam, minden rendben, ugyanis ha Szegedről indul az ember Pestre, a vonat először Szatymaznál áll meg. Jól tudtam ezt, mégis mivel Szatymaz még nem lett feltételes reflexem részévé, első pillanatban megijedtem, hogy aztán a következő pillanatban már visszatérve a valóságba, valami kellemes boldogság áradjon szét bennem. Olyannyira, hogy majdnem felkiáltottam: Szatymaz!

Mivel ez kissé meglepően hangozhat, Szatymaz, éppen Szatymaz az egyike a legfontosabb helységeknek számomra. Ugyanis én nem ismerem Magyarországot. Én Szerbiát ismerem, Horvátországot, az Adriát, Szlovéniát, a Triglavot, Boszniát, Szarajevót, Montenegrót, Cetinjét, Petar Petrović Njegoš sírját, Kosovót és Macedóniát, meg hát ugye Velencét, Párizst, New Yorkot, Berlint, Koppenhágát, Szibériát, Birobidzsánt és Tokiót... Szóval mivel nem ismerem Magyarországot, képzeljük el, húszéves már elmúltam, amikor először jártam Magyarországon, kiszúrtam néhány magyarországi kisvárost, fájkkisközséget, ahogyan elneveztem őket – és alapos tanulmányozásukba kezdtem. Hogy megismerjem Magyarországot. Ilyen város még például Akasztó. Természetesen Leonardo da Vinci miatt. Ugyanis, mint köztudott, az egyik furfangos akasztói juhász, mint egy népmesében, visszaigényelte az áfát az *Utolsó vacsoráért*. Az én *Da Vinci-kódom* színhelye tehát Akasztó és Stadler, a börtönben búsuló juhász (lásd szülővárosom Bus-Bús nemzetségét, az ifjabb Bús Ottó tragikus életét, illetve hát a *Búsuló juhász* plasztikai problémáját körüljáró *Vezérkar* című kis könyvem) a főszereplő-

je, mert mondanom sem kell, a furfangos juhászt börtönbe zárták, ahelyett, hogy mint nagy konceptualista művészt, a magyar Duchamp-ot, ünnepelték volna... Valamint Pirtó és Áporka is ilyen kis helységek, fájkisközségek. Csáth írja egy helyen, tőle kölcsönöztem ezt a két fájkisközséget, tőle vettem át őket, hogy tovább viseljem gondjukat, hogy továbbra sem feledkezzünk meg róluk, azt írja ugyanis Csáth, hogy Szabadkát Budapesttől nemcsak sok-sok mérföld választja el, hanem a végtelen nagyalföld is, egy darab ázsiai síkság, amelyen a Pirtó és Áporka nevű állomások is vannak...

Egyszer megkértem Jutka feleségemet, hajtson be Szatymazra. Behajtottunk. Kiszálltam, megérintettem egy fa, szatymazi fa (meggy volt) törzsét, hangyák igyekeztek a piros kéreg sebén csorgó mézga felé, megkóstoltam azt a mézgát, majd megkóstoltam az egyik utcai kút vizét is. A szatymazi víz!, mondtam arcomat, szakállamat mosogatva, törölgetve, miközben továbbindultunk. Fiolába kellene vennem belőle, mondtam. Miből kellene fiolába venni?, kérdezte Jutka az útra koncentrálna. Szatymaz vizéből kellene fiolába venni, mint vett volt Chateaubriand a Jordán vizéből... Néztem a le-föl szálló szatymazi embereket.

Aztán, ahogy Szatymazról továbbindult a vonat, újra olvasgatni kezdtem. Ám egy idő után, fél óra ha múlt, azt vettem észre, egyedül vagyok a kupéban. A szó szoros értelmében egyes-egyedül a hosszú szerelvényen. Nem értettem, mi történt. Még hallottam Jutka feleségem utolsó szavait: Vigyázz, el ne veszelődj! Hát lehetséges, hogy máris elveszelődtem?! Itt gubbasztok egyedül valami ismeretlen helyen. Kilestem: Albertirsa, írta a helység nevét, amellyel még sosem találkoztam életem folyamán. Képtelen voltam felfogni, mi történhetett, hogyan kerültem Albertirsára. Mit keresek Albertirsán, hogyan következik az én szövegeimből most egyszer csak Albertirsa?! Hová tűntek az utasok, miért hagytak itt, mi a fészkes fenére várom itt, Albertirsán, kezemben kétes papirosaimmal?! Minden bizonnyal nemcsak én választhatok fájkisközséget, azok, a fájkisközségek is választhatnak engem. Fázni kezdtem, mert már rég megszűnhetett a fűtés is. Akkor egy hátizsákos lány, aki tán valamelyik szegedi irodalmi estemről (*Életem legszebb irodalmi estéje*) ismerhetett, felszólított hozzám. Le kell szállni, mondta, siessen, pótbusszokkal visznek bennünket Ceglédig, siessen, mert itt marad örökre Albertirsán... Istenem, lehetséges, örökre Albertirsán maradok?! Baktattam a lány után a kavicsos, a sárban. Albertirsán. Majd felkászálódtam az egyik sárga pótbuszra. Cegléden pedig lekászálódtam, ismét baktattam a hátizsákos lány után a sárban, aztán friss kavicsos, majd a nagyrészt szépen újjáépített állomáson, minden jel szerint, gondoltam, Cegléd komoly csomóponttá lesz, felszálltam a pesti vonatra, amely már várt bennünket.

Egy házaspár ült a fölkében, ahová benyitottam. A hölgy, már elmúlhattott harminc, sőt az sincs kizárva, közelebb lehetett a negyvenhez, de mint

manapság a lányokéknak, neki is rövidebb volt az üngöcskéje, és ez hirtelen erős ütést mért rám: kilátszott a köldöke. Méla állapotomban, e korai bo-lyongásom, eltévelyedésem után, hogy ne sírjam el magam, hogy ne üvöltsek, máris beléje, mármint köldökének kis kagylójába feledkeztem – furakodtam remeterákként... Aztán ismét olvastam, bambán ki-kipillantva a tájra, a nagyalföldre, amely valóban nagy volt, jóllehet pontosan lehetett érezni, szerves egészet képez a mi szikes Járásunkkal, abszolút tudtam, éreztem minden szál fűvének ízét, éreztem minden madara tojásának súlyát, porának, sarának alkímiáját, felhőinek isteni festészettörténetét... Jóllehet egy pillanatra sem feledkezve meg ama gyöngyház szziromról... Amikor is kinyílt az ajtó, és egy hihetetlenül érdekes, menyétképű, sánta emberke lépett be határozottan. Igen, mintha csak tudatni akarta volna, itt most egy új időszámítás, a menyét éve, egy új helyzet veszi kezdetét. Jó napot, mondta. Felrakta csomagjait, tele elemóziával. És leült. Régi, szolid karórájára pil-lantott. Már rég el kellett volna indulnunk, mondta. Ha elindultunk volna, le tetszett volna maradni, jegyeztem meg, ugyanis olykor zavarnak a maga-biztos, mindentudó emberek, mert hát ugye, egyáltalán miben is lehetnének biztosak, mit is tudhatnának szaros gatyájuk és sárguló körmük árnyalatá-nak bizonyos összefüggésén kívül? Nem, mondta, ő már rég fenn volt, csak odaát, mutatott a háta mögé, valaki cigarettázni kezdett, azért pakolt át hoz-zánk. Aztán még hozzátette, reggel, idefelé jövet nem késtünk. Ön reggel jött Ceglédre, és már meg is vissza Pestre?, kérdeztem. Igen, mondta. Csak körülszaladtam a rokonokat. És akkor szép menyétarca sugározni kezdett. Egy pillanatra, éreztem, derékban rövid üngöcskéjében a nőt is megigézte a menyétarcú férfi. Nem csoda, gondoltam, hiszen talán éppen a menyét a legcsodálatosabb, legkedvesebb arcú állati lények egyike, nemrég találtam egyet az istálló fényesre koptatott jászolában (évek óta nincs már tehenünk, lovunk), patkánymérget ehetett, mert hát én akkor még úgy tudtam, a pat-kányokkal harcolok, a patkányok rágták le egyik libánk fejét, s húzták ki komplett belsősegeit a kibővített végbélnyíláson, és nem a menyétkék, nem a menyétkékkel harcolok, így volt alkalmam a menyétkét, mint olyant szem-revételezni...

Cegléden mindenki orchideázik, mondta, a szimpatikus, menyétké-pű ember. Orchideázik?, kérdeztem köhécselve, mert teljesen váratlanul ért közlése. Igen, mondta, interneten keresztül kapcsolatban állnak az egész világgal, a világ összes orchideatermesztőjével. Elképesztő, mon-dta, milyen színvonalat ért máris el a ceglédi orchideázás! Rokonaim is mind orchideáznak. Mind kertész. Mint mi a feleségemmel. Csak ők nem piros diplomával végeztek a Kertészeti Egyetemen, mint mi. Mert mi a feleségemmel piros diplomával végeztünk. De mind kertész. És mind orchideázik.

Na mármost, mondanom sem kell, mennyire izgalomba jöttem. Hiszen egy abszolút költői motívum, egy lényegében még általam érintetlen költői motívum hevert előttem. És még hozzá mennyivel frissebb, mint az előbb lajstromozott motívumok! Igen, ott hevert a szó szoros értelmében kéznyújtásnyira. Ám, hogyan felcsípni?! Magamévá tenni? Az ablaknál ülő hölgy is megfeszült, csak most értettem meg, miért gondoltam volt az előbb szíromszerűen viaszosnak azt a bizonyos kagylót...

Igaz, Ceglédről tudtam ezt-azt. Például Illyés Gyula *Dózsa György a ceglédi piacon* című verséből. Amit szinte fejből tudtam, mivel egy időben antologikusnak számított, ma nem tudom, annak számít-e, s én minden antológiában, válogatásban újraolvastam. Meg az orchideáról is tudtam ezt-azt, sőt, az igazság az, nem is keveset, ugyanis mivel a *Tolnai Világlexikona* nem tárgyalja külön az orchideát, a Kosborfélék (vitézfű) alatt tárgyalja, én úgy gondoltam, az *Új Tolna*-ban külön veszem az orchideát, külön címszót szentelek ennek a legfurcsább formájú, drága virágnak. Tehát, úgy általában, rendelkeztem némi orchideakultúrával. Igen, rendelkeztem némi orchideakultúrával, ám az orchidea, mint olyan, nem érintett meg, nem lett költői motívumommá, talán csupán az a bizonyos gombafonál, amely nélkül az orchidea csírázása képtelen beindulni, meg a mézajak és a hímgöröngy került át intim papirosaimra, jóllehet igazán persze még ezeket sem melegítettem életre leheletemmel a szócikk hideg világában, annyira legalábbis, hogy verseimbe kötődhettek, hatolhattak volna, szóval nem tisztáztam, hogy az a bizonyos fonál (*mikoriza*) vagy hogy még mindig a fonalagnál maradjunk, a bibeszál ténylegesen köthető-e a tojás jégzsinórhöz, amelyen valójában az én egész költészetem, mint afféle köldökzsinóron – mikor e gondolatokhoz értem, hirtelen ismét mélyen, mélyebben, mint eddig, az asszony mézajakába (*labellum*) pillantottam, hatoltam pillantásommal, igen, ez a kifejezés jobban megfelel, mint a kagyló, szírom etc., szinte már benne a szeméremajak, szóval, hogy köthetőek-e a jégzsinórhoz, amelyen az én egész költészetem, mint afféle köldökzsinóron lóg, csüng a semmiben... Hú!

Ha lassítottunk, a menyétarcú emberke ki-kisietett a folyosóra, ellenőrizze, mi történik, hogy aztán beszámoljon nekünk a dolgok állásáról, illetve hát döcögéséről, mert az újonnan lefektetett síneken valóban éppen csak hogy döcögünk. Úgy éreztem, szétduzzan a fejem, akárha erekció előtti pillanatban, egyrészt a szócikk, hiszen még nem került nyomdába, másrészt egész költészetem, harmadrészt a konkrét virágban, mézajakban való leledzésem, észrevétlen tovább hatolásom, netán a köldökzsinóron a vaginájának valós mézajakába juthatnék, anélkül, hogy a férje, avagy a kis, menyétarcú kertész bármit is észrevenne... Igen, most nagyon kellett volna tartani a témát. Rá kérdezni valamire. Mondjuk, az orchidea csodálatosabbnál csodálatosabb légi álélőködőire, az ún. dajkáló növényekhez való viszonyának mibenlétére,

de ilyenfajta csevegés közben képtelen voltam ezekkel a dolgokkal előrukkolni, csak most döbbsentem rá, minden ismeretem egyértelműen művészi vonatkozású, könyv-, illetve rossz értelemben papírizű volt.

Mert hát hogyan is festett volna, ha most ott a kupében, félig a nő hasában immár, Nabokov szép Proust-tanulmányáról kezdek értekezni, jóllehet Nabokov be is rajzolta a vadorchideát, a *Cattleya labiát* tanulmányába, amelyet Wilhelm Cattley-ről neveztek el, és mint megjegyzi, a klubrendezvényeken Anglia-szerte elmaradhatatlan az idősebb nők kebeléről... Igen, mert az *Új Tolnai* részére összehordott szócikk-anyagomban én éppen ezt a mozzanatot jártam volt körül, ugyanis az orchidea színét Nabokov a mályvához hasonlítja, különösmód éppen ebben a színben egyesítve a prousti idő lila tinta-színét, valamint mind a bíbor és a rózsaszíneket, amiben én részben meg tudom erősíteni Nabokovot, ugyanis magam is fölfigyeltem a mályva szerepére Proust nagy művében... Arról van szó, hogy én addig, tehát Proust ilyen jellegű tanulmányozása előtt, a szép fekete földet lilának tudtam, Proust viszont nem kis meglepetésemre, zseniálisan mályvaszínűnek mondja. Emlékezzünk csak arra a részre, amikor arról beszél, hogy nagyanja barázdált bőrű szép arca öregkorában, mint ősszel a szántóföldek, majdnem mályvaszínű lett... Summa summarum, azt akartam, azt óhajtottam volna ott a ceglédi vonat fülkéjében megkérdezni a kis, menyétarcú, sánta kertésztől, azt az egyszerű kérdést, de akkor nem tűnt ilyen egyszerűnek, lévén hogy minden orchidea vonatkozású dolog egyszerre tódult a fejembe, azt az egyszerű kérdést, amelyet a mai napig sem sikerült megtudnom: milyen is valójában az a mályvaszíne a vad orchideának? Hiszen nem mondhatom az egyik virág színéről azt, hogy olyan, mint a másik virág színe, mint ahogyan azt végső soron Nabokov is teszi... Ez a bíbor- és rózsaszín, illetve lila tinta-szín persze hirtelen egyszerre, akárha a vonat, illetve a hölgy hasa rándulásának köszönhetően egész rózsaszín-, viola-, indigó-, flamingó- és azúr-kutatásaimba lötytyent egyszerre össze, s ez is csak még jobban, szinte alig elviselhetően nehezítette a dolgot, el sem is viselhettem volna, ha nem lett volna olyan kedves, izgalmasan kedves arca a kertésznek, ha nem vackoltam volna már előbb a nő köldökébe, netán máris mézajkába alatt... Pedig ha sikerült volna feltennem ezt a kérdést, akkor az *Új Tolnai Világlexikona* végre megmondhatta volna, milyen színű is az a halványan vad orchidea, így egyelőre az én próbálkozásom olvasható a szócikkben, mármint, hogy az a csinosan festett virág tulajdonképpen színe a mályvaszín és a mályvas opál között van valahol, amit ott a ceglédi vonat fülkéjében, mondanom sem kell, a nő köldöke, mézajka igazolni látszott, vaginaszínű...

Belátván, a talált nagy motívumot az irodalom felől mégsem közelíthetem, érinthetem meg igazán, hirtelen arra gondoltam, netán a film felől viszont igen. Már a számon volt, megkérdezem a menyétképző kertészt, látta-e

véletlen Cassavetes *A kínai bukméker meggyilkolása* című filmjét? Amely éppen az orchideák miatt lett egyik kedvenc filmemmé, amelyet éppen az orchideák miatt választottam be a százéves film tíz legjobb alkotása közé... Ugyanis a film főszereplője, Ben Gazarra alakította jelentéktelen bártulajdonos, hogy megünnepelje kis bárjának gengszterektől való kiváltását, három legkedvesebb barátnőjének, bárja gyönyörű, feslett, gyönyörűen feslett táncosnőjének sorban egy-egy orchideát ajándékoz, hogy aztán magukkal vigye őket a gengszterekhez, ahol, miközben ők az előszobában várakoznak, ölükben az orchideával, Ben Gazarra újból elkártyázza kis bárját, s ahhoz, hogy ismét kiválthassa, most már komolyabb árat kérnek tőle, nevezetesen egy gazdag kínai bukméker lelövését...

Ám ez az orchideás rész a film elején olyan szépen, hosszasan és mégis mellékesen van megcsinálva, hogy külön kis filmként is megállná a helyét, ahogyan szerény véleményem szerint, külön hely is illeti meg a filmtörténet antológiáiban...

De végül ettől is el kellett tekintenem ott a ceglédi vonaton, ezzel a filmes megközelítéssel sem tudtam élni, hát igen, hétköznapi beszélgetésben hogyan élni Cassavetes egyik semmis részletével, így nem maradt más hátra, mint egy mostanában hallott hírt elismételni neki, mert azt szerettem volna, majd beleszakadtam, majdnem magam szakadtam bele abba az erőlködésbe, ne szakadjon meg az orchidea, az orchisfélék fonala, ne ejtődjön a csodálatosan mutatkozó motívum, ne zuhanjak alá a mézajak mellé, a semmibe...

A szingapúri magyar kolónia, szólaltam meg akkor végre, minden évben az Orchideák kertjében ünnepli meg 1956 évfordulóját...

Ám a kis menyétarcú kertész nem reagált, hirtelen behúzta a nyakát, egyértelmű volt, megijedt '56 említésétől, akárha egyik előző vonatos történetem, a *No politik!* kis főhőse, kisietett a folyosóra... A nő a hasára tette a kezét, talán, hogy férje ne lássa, min mesterkedem, ne vegye észre, mennyire betornásztam már magam, ne vegye észre, már az erekció határán, a mézajakban leledzek, a vonat által mozgatva ritmikusan...

Tíz perc ha múlt, amikor a kis menyétarcú emberke visszajött, öltözködni kezdett, majd csak annyit mondott még, hogy holnap orchideakiállítás lesz Pesten. Hol?!, kérdeztem mohón. Ugyanis arra gondoltam, netán megismerkedhetem a ceglédi rokonokkal, valamint persze arra is, hogy akkor mégis van valami lehetősége annak, hogy ne kelljen kicibálnom magam a hölgy mézajkából. Vajdahunyd várában, mondta. Ismét elámultam, amit ő úgy magyarázhatott magának, hogy nem tudom, mi is az, és hol is található Vajdahunyd vára, mint olyan. Ott van, mondta, az állatkerttel szemben, a Hősök terénél...

Igen, mondtam, jól ismerem Vajdahunyd várát. Jól ismeri?, húzta fel a szemöldökét a menyétarcú kertész. Igen, egyszer laktam volt benne. Vajda-

hunyad várában?!, kérdezte. Ön lakott egyszer Vajdahunyad várában?! Igen, egyszer laktam ott, mondtam, kivártam kissé, a hölgy is jobban rám tapadjon, laktam ott egyik szarajevói költőbaráttal... Hirtelen zavarba jöttem, nem is értették, mi a fenét beszélek ott összevissza nekik: Szarajevó, költő... Az van ugyanis, folytattam tudálékosan, hogy minden pesti múzeum rendelkezik egy vagy két vendégszobával, és ha valamelyik múzeum rendez valami értekezletet, fesztivált, akkor a többiek átengedik ezeket a vendégszobákat, na már most, így helyezett el bennünket a Petőfi Irodalmi Múzeum (PIM) a Mezőgazdasági Múzeum vendégszobájában, amely Vajdahunyad vára kis toronyszobája valójában, szocreál berendezéssel, ám igazán romantikus kis terasszal, a lehető legcsodálatosabb kilátással Pestre és Budára... Reggelente barátommal kiültünk a romantikus kis teraszra, és rendszeresen ott fogyasztottuk el első kávékat, és hát egy szarajevói emberrel kávézni az ugye egészen más, az egy valóságos rituálé... Ám a dolog kissé még ennél is bonyolultabb, szövegeltem immár teljesen megfeledkezve arról, hol is vagyok, kiknek is mesélek, ugyanis elszállásolásunk úgy történt, hogy elkaptuk a múzeum kulcsát. Éjszaka jártunk haza, a hatalmas Mezőgazdasági Múzeum volt a házuk, olykor kissé spiccesen, avagy egészen ittasan, fél éjszakát kóvályogtunk a Mezőgazdasági Múzeumban, hol az aratást, hol a sertéstenyésztést bemutató termekben pihenve, amíg végre megtaláltuk a lépcsőt, amelyen a liftig kellett kapaszkodnunk, hogy aztán, kiszállva a liftből, az egyik sarkon, egy feketére festett, törött gipszlóig érjünk, csak azt jegyeztük meg, a betört, fekete gipszlovat, ahonnan aztán immár csak egy kis keskeny lépcsősoron kellett felkapaszkodnunk a toronyba...

Ez a Vajdahunyad vári kaland azért is izgalmas volt számomra, mert a PIM egyik különös, hogy úgy mondjam, regényes alkalmazottja vitt a reptérre, hogy megvárjuk immár öszülő, monumentális termetű, ám annál gyengédebb lelkű bosnyák barátomat, majd ő vezetett fel bennünket a szobánkba. Jóllehet már közben a reptéren is arra lettem figyelmes, hogy mindent fotózz. Ki fotózott mindent?!, kérdezte idegesen a menyétarcú kertész. A kísérőm, aki közben elmondta, hogy ő félig-meddig orosz származású, Moszkvában élt soká... Rendben van, mondtam, de miért fotózol ennyit, miért fotózol mindent? Ugyanis például máris lefotózott egy embert, aki pepita kabátban, bajszat fésülve, velünk keringett soká a forgóajtóban, meg le egy másik kopott emberkét is, aki egy vásott vulkánfíberrel forgott ott mellettünk, többé talán ki sem találva az ajtó üvegszerkezetéből... Igen, mondta a PIM-es orosz, félorosz fiú, mindent dokumentálok. Abszolút mindent, mondta, miközben egy rózsautomatát fotózott éppen, amelyből a pepita zakós férfi egy csokrot váltott volt ki. És valóban így csinált, abszolút mindent fotózott aztán a Mezőgazdasági Múzeumban is, de számomra érthetetlen módon úgy, hogy közben praktikus teendőit is hibátlanul elvégezte, megmaradt ideális ide-

genvezetőnek, vendéglátónak... Amíg a toronyba, szobánkba értünk, minden semmis detailt lefotózott. Le azt a bizonyos törött gipszlovat is. Ezt a történetet csak az ő fotói mentén tudnám igazán elmesélni önöknek, az igazság az, már többször üzentem is neki, szeretném megkapni azokat a fotókat... Csak még egy történelemlékönyv kellene mellé, hogy a valós és a félig-meddig Potemkin-várban töltött napjainkat igazán el tudjam mesélni, persze, amikor történelemlékönyvet említettem, akkor egy a Boszniát tárgyaló könyvre is gondoltam, ugyanis barátom, egyrészt mindent közösnek nyilvánított, hozzám hasonlóan ő is Monarchiában gondolkodott, az Egyesült Európát, ahogy különben Nagy-Jugoszláviát is csupán ugyanazon térség különböző változatainak tekintette, minden közös, Zrínyi, Martinovics, mutatott a feliratokra, szobrokra, másrészt minden idegennek tűnt neki, ahogy különben Bécsben is, hol évekig élt, hol szintén töltöttünk együtt napokat, heteket, igaz, akármennyire tűntek is neki bizonyos dolgok idegennek, akármennyire bizalmatlan is volt az új nagyformák iránt, Gavriilo Princip, al-Kaida már nem válhatna belőle, s ez már hihetetlen előrehaladás lenne, ha ennyivel kevesebb Princip, al-Kaida még akkor is, ha később ezt a különös pesti élményét csupán egyetlenegy szóban futtatta ki, mégpedig a pestisben. Érdekes, mondtam, már rég észrevettem, minden balkáni barátom Bécsben, Pesten is az otthoni pestis nyomait keresik, azt, hogy a világban sincs másképpen, ott is pestis uralkodik, sőt ott leginkább:

*Imádok sétálni a császári metropoliszokban,
Nevük a pestis veszélyére figyelmeztet.¹*

Mondanom sem kell, menyétképű útítársam nem győzött csodálkozni, mennyire otthonosan mozgok a várban, a Mezőgazdasági Múzeum minden zugában, jóllehet különben sem értett semmit, egyszerűen elképzelhetetlen volt számára, hogy egy gyanús, felemás figura, aki itt összevissza beszél, rengeteg pontatlanságot halmozva magáról az orchideáról is mellesleg, aki közben valamiért állandóan Szarajevót emlegeti, istenem, mi köze Szarajevónak az orchideázáshoz, elképzelhetetlen számára az, hogy ez a figura élete egyik centrális helyén lakott volt, kóvályogott éjszakánként teremről teremre, emeletről emeletre, igen, ez teljesen felfoghatatlan volt a menyétképű emberke számára...

Ismét a folyosóra sietett, mert mintha lassított volna a vonat, jóllehet még nem voltunk Kőbányánál, meg minden bizonnyal azért is, tagolja valamiféleképpen az én immár valóban teljesen elszabadult, parttalan történetemet. Oroszország és Szarajevó között...

---

¹ Fenyvesi Ottó fordítása

De én tovább meséltem, mert éreztem, a nő jobban figyel, mint eddig, a szó szoros értelmében issza, szürcsöli szavaimat.

Már az én utolsó szarajevói és mostari utamról, a Neretváról, mint olyanról, a Buna torkolatában forgó szufíkról meséltem... Jóllehet nagyon is éreztem, azonnal valami egyszerűbb, direkter kérdéssel kell előhozakodnom, különben furcsa vége lesz a dolognak, hiszen ezek az én elszabadult, parttalan történeteim nem vezetnek sehová. Mármint azzal például, hogy ők, piros diplomás kertészek, feleségével mit természetnek? És így is lett. Feltettem neki a kérdést.

Ami egyáltalán nem lepte meg. Azonnal válaszolt. Kaktuszokat, mondta. Éreztem, a nő bőre megrándul. Hatszáz fajta kaktuszuk van a ház köré épített, félig földbe merített három üvegházban, folytatta, hatezer példányban...

És már magyarázta is, hogy iskolákban árulják őket, a gyerekek szeretik a kis kaktuszokat, meg hát magyarázta, különben ők, kaktuszosok is, mint az orhideások, vásárokra, kiállításokra járnak, nemegyszer állították ki kaktuszaikat a Mezőgazdasági Múzeumban is...

Melyik az ön kedvenc kaktusza?, kérdeztem ismét csak próbálva visszavenni valamit a parttalan történetből. Igen, most végre mintha sikerült volna meglelni a hangot, s végre közel hajolva arcomhoz, akárha valami nagyon bizalmasat közölné velem, halkán válaszolt.

A *Safiria*. A *Safiria*?, kérdeztem a hölgy mézajkára pillantva, ismét feléje-beléje igyekezve, ugyanis hosszú utunk alatt már egész járatokat fúrtam magamnak... Igen, mondta: a dögkaktusz. És a szatyrokért, elemózsiával teli zacskóiért nyúlt.

Közben ugyanis megérkeztünk a Nyugati pályaudvarra. Eltűnt. Ahogy a nőnek és a férjének is egy pillanat alatt nyoma veszett. A tapadózár hangját hallottam utoljára, ahogy magára vette bélelt télikabátját, ahogy elzárta az utat, kis híján odacsípetve, levágva hímtagomat. Én átmentem a metróhoz, hogy az Árpád hídnál majd ismét buszra váltsak, és Pilisborosjenőre (*Weindorf*) utazzak. Alighogy megérkeztem, unokáim sorbavezettek szobáikon. Janka, legidősebb unokám, megfogta a kezem, hogy egy létrás szerkezetű kis állványhoz vezessen, a szoba napos balkonajtaja előtt. A kaktuszgyűjteményem, mondta. Mi ez?, kérdeztem ámuldozva, te gyűjtöd a kaktuszokat? Igen, mondta. A vonaton, kezdtem mesélni neki, megismerkedtem egy kedves kertészbáccsival, akinek hatszázféle kaktusza van, egyszer meg kellene látogatnunk, Cegléden minden bizonnyal a nyomára tudnánk bukkanni a bácsi pesti címének...

4. (Hárfakoncert)

Ha összekuporgat egy kis pénzt, Barnabás a kamrába megy. Nem a söp-rűkért, vasvesszőkért, se nem a fejszéért. Hanem azért, hogy leakassza a szögről, a meszelt falba vert kan kampósszögről a szatyrot. Barnabás, aki korán kel, mindennap hajnalban, s egész nap a földet nézi, gyakran talál aprópénzt, olykor víz áztatta papírpénzt, sőt pénztárcát, ékszereket is, de azokat mindig siet leadni a vállalat irodáján. A NATO-bombázás előtt is ugyanezt tette, ment a kamrába, hogy leakassza a szatyrot. De akkor a darálás öregasszonyhoz baktatott. Nyulainak hogy vegyen valamit. Szeretett az öregasszony több helyen aládúcolt, fényesre kopott, porlepte, ahogy Jonathán mondta, hamvas szentélyében. Sehol annyira. A daráló egy kicsit még a templomot is helyettesítette számára. Persze a vasárnapi hajnali misére is rendszeresen eljárt Barnabás, de ott egy kicsit feszélyezve érezte magát, feszélyezve az ünneplőben meg a képek, szobrok között sem találta a magát, a görében, a Tito-kép mellett lógó, hétfájdalmú szüzet jobban szerette, mert annak az arcát lassan átrajzolta, mintha neki, Barnabásnak rajzolta, hímezte volna át, hiszen szinte minden harapását követte, a papírpoloska. Valamikor dolgozott vele egy szép lány, akinek kiskorában beleharapott az arcába a kóbor kutya, s aztán összevarrták az arcát, s különösmód, attól a varrástól csak még szebb lett. A hétfájdalmú szűz arcán gyakran vélte áttűnni annak a lánynak az arcát is. Azok a kések pedig a vásári késdobálókat idézték Barnabásnak, aki gyerekkorában mindig arról álmodozott, kiáll a kések elé. Barátai mind a késdobálást gyakorolták, cirkuszi késdobálók szerettek volna lenni, csak ő álmodozott arról, kiáll, hogy köréje, hogy szívébe dobálják azokat a súlyosra kovácsolt késeket. Valójában igaz, fogalma sincs, hogyan is történt, mert valamiféleképpen beléje, szívébe is dobálták mind a hetet, de azokat nem látta, csak érezte... Szeretett segédkezni a darálás öregasszonynak. A mászára hordta a zsákokat. Olykor még a kis táblára is ő huzigálta a vonalakat, ő írta a számokat, békebeli krétával, mint egykor az iskolában. Ő vonta le a sápot. Az volt az érzése, ministrál az öregasszony mellett. De akkor a nyulai egyik napról a másikra elhullatták a szőrüket, pórén tekeregve kinyújban, nyüszítve kimúltak. Aztán sokáig nem akasztotta le a szögről a szatyrot. Megvarrogatta, nittszöggel erősítette meg a fül gurtnijait, amelyeket a végképp tönkrement redőnyökről vágott volt le. Amikor utoljára pucolták T. Olivér Homokvárán az esőcsatornákat, vödörben adogatva le a mohát, mert Barnabásnak volt a legnagyobb létrája Orbánfalván, valójában csak ő tudta kipucolni a századfordulós, soktornyú, szecessziós villák esőcsatornáit, látta, új, ahogy T. Olivér mondta, velencei redőnyöket rakott az ablakokra, egy alacsony növésű, kövér házaspár. Olivér ígérte, megismerteti Barnabást is az alacsony növésű, kövér házaspárral, akik most szakosodtak a velencei

redőnyökre, a tóparti villákban már mind kicserélték a régi redőnyöket, jól-lehet valójában méhészek voltak, a munka végeztével, mesélte Barnabásnak T. Olivér, meg is ajándékozták egy üveg mézzel, hiszen az igazság az, nála csinálták a legjobb üzletet, mivel a Homokváron kétszáz ablak van, egy üveg mézzel, mindenkit megajándékoznak, úgyszólván akik új, velencei redőnyt szereltek ablakaikra, azok immár mind az alacsony, kövér házaspárnál vásárolják a mézet, mert mint kitűnt, az övék a legjobb méz a környéken... Barnabás, noha régi vágya volt méhészekkel megismerkedni, segédkezni nekik, inaskodni náluk, különösen amióta vinnyogva elhullatva szőrüket, kimúltak nyulai, mégis úgy határozott, nem cserélteti ki a régi redőnyöket, hagyja őket úgy, súlyosan alázuhanva, nyáron hűvöst biztosítanak, télen pedig megvédik a nagy szelektől, hóviharoktól, valamint némileg megvédik a villája előtt ólálkodó gyanús figuráktól, legalábbis nem tudják, hol, melyik szobában tartózkodik éppen vasvesszejével, mert azért egy vasvesszőt Barnabás munkája végeztével is mindig keze ügyében tart. Azzal szedi fel az udvarban a szemetet, olykor a lehullott gyümölcsöt, lehullott falatot is, ezek a mozdulatok immár feltételes reflexeivé lettek, pedig ő, mielőtt behelyezték volna a városba, nem használt, ahogy ő mondja, nem élt vasvesszővel. A levelet és papírhulladékot szedő lányok, igen, de ő kizárólag a sétányok söprésével, ahogy szép, nagy suhintásait nevezte főnöke, kaszálásával volt elfoglalva. Most viszont, lám, a szó szoros értelmével él vele, a vasvesszővel él, noha ideje nagy részét még mindig a vesszősöprők kötésének szenteli, még ágyában is tart egy köszörült hegyű vasvesszőt, közvetlen az ágydeszka mellé csúsztatva. Barnabás különben is mindig ügyelt a szatyor állapotára, amikor gombot varrt fel ingére, gatyája, nadrágja sliccére, vagy szétmosott, szilvakék kabátkáját foltozta, ha már befűzött a tübe, mindig leellenőrizte, nem kell-e valahol megölni a viaszosvászonból készült szatyrot is. De aztán, mondom, sokáig nem akasztotta le a szögről.

Most a kamrába ment. És leakasztotta. Egy pillanatra megállt. Egér futott átlósan. A szög melletti kis ablakot pedig teljesen beszötte a pók. A lebukó nap mintha még meg akarta volna mutatni a csodálatos művet Barnabásnak. Barnabás azt szerette volna mondani, szebb, a pók műve szebb, mint a kis, kövér méhész házaspár velencei redőnye. Jó érzés ismét megmarkolni a gurtnikat. Rég elhatározta, vág még magának azokból a vörös csíkos gurtnikból, érdekes, a darálás öregasszony zsákjaiban is hasonló vörös csík volt szöve, vág egy nadrágtartóra valót, ugyanis maradt egy nittszöge, könnyen át tudná szerelni régi, vásott szíjáról a csatot, apja is gurtnival kötötte a nadrágját, csak az öregapja kötötte még kötéllal, de többé nem nyúlt a gurtnikhoz, ugyanis arra is emlékezett, egyik szomszédjuk gurtnira akasztotta föl magát, valami hasonló kan szögön lógott, papucsából kilépve ...

Barnabás hátratranszporálja kutyáját, kizárja a kertkaput, az utcára lép. És elindul a temető felé. Különben minden hajnalban, mielőtt felsöpri a saját frontját, a vasútállomás felé veszi útját, noha igaz, csak ritkán ül vonatra, átvergődik a síneken, Barnabás busszal jár be munkahelyére, Szabadkára, mert vállalata, a ČISTOČA buszjegyet biztosít számára, de útközben olykor párhuzamosan haladnak a vonattal, s akkor Barnabás is úgy érzi, vonatozik...

Mindig is szeretett a szatyorral sétálni. Jobban csak hosszú létráját szerette szállítani, T. Olivérral közösen. Mindenki megnézte őket. Úgy tűnt, végtelen, igen, valamiért úgy tűnt, Barnabás lajtorjája végtelen. Jonathán egyszer arról beszélt Regény Misunak, aki különben nem kedveli a hasonló habedumát, mint valami pestis terjedt el a fürdővároska infaustusai között ez a fajta beszédmód, amiért a Vértó partjára húzódó kis, ókanizsai kolóniát, mindeneke előtt T. Olivért, valamint Elemért és Tihamért tette elsősorban felelőssé, de Barnabás esetében ő is minden tekintetben kivételt tesz, végighallgatta tehát Jonathánt, hogy minden jel szerint, le kellene mérni, gondolt is arra, megkéri Szilágyit, a földmérő festőművészt, aki valójában technikai rajzoló, végezzen méréseket Barnabás lajtorját illetően, mármint, próbálja megállapítani, egzaktice, miért tűnik végtelennek, mert szerinte, Jonathán szerint, arról lehet szó, van egy határ az emberek számára, amíg valamire azt mondják nagy, hosszú, de aztán, ha valamivel még nagyobb, hosszabb az a valami, megáll a tudomány, eljön a pillanat, amikor, mint Barnabás létrájának esetében, néhány fokkal hosszabb a létra, mint amilyen a hosszú, a nagyon hosszú létra, s itt már nincs más lehetőség, mint azt mondani: végtelen, viszont amikor az ember azt mondja: végtelen, egy pillanatra elbizonytalanodik... Rettentő létrán jár ő föl s alá, mondta Jonathán, aki különben tériszonyban szenved, még a sámlira sem mer fölállni. Meg a fejszét szerette még vinni a vállán Barnabás. Meg vesszősöprűit, ahogy Misu mondta, ez esetben ő is beállva a fűzfapoéták közé: szomorú söprűit, de hát azokat vittehozta szombat és vasárnap kivételével mindennap. Ha a létrát szállították, vagy a fejszét, a szatyrot vitte, akkor Barnabás nem nézte a földet. Utoljára, amikor létráját szállították, összetalálkoztak a kordés Béla bácsival, aki épp tobozt szedett, végig a Kis fenyvesen, mert vannak időszakok, amikor kartont, száraz ágat gyűjt, most, mert hullott, éppen tobozt. Megálltak. Látszott, Béla bácsit is megigézte a végtelen létra. Nem mondta, de szívesen elcserélte volna kordéjéért, ami különben már Barnabás fejében is megfordult. Béla bácsi arról kezdett mesélni nekik, két öregasszony is oda akar költözni hozzá. De ő nem áll kötélnek. Mert mind a kettő prosti... Miközben az öregasszonyokat szapulta, az egyik mos rá, befőtten rak el neki télire, a másik pedig hajszálvékony, sárga levestésztát vág száz tojásból, egyre a létrát méricskélte, minden bizonnyal arra gondolva, erről a lajtorjáról a legmagasabb fákról is le tudná törni a száraz ágakat, Barnabás viszont arra, ha nem zuhanna le az

öreg, akkor képes lenne tovább kapaszkodni fölfelé, s a lajtorja ott maradna valamelyik östölgynek támasztva, sosem vehetné el, hiszen ki tudja, mikor, hány év, évtized múlva érne vissza, mikor akarózna ismét alászállani Béla bácsinak... Persze ha netán most is felbukkanna az öreg, Barnabást most is megigézne a kordéja. Többször tanulmányozta titokban, könnyen át tudná alakítani úgy, hogy egy szamarat lehessen elébe kötni, sőt már az is megfordult a fejében, hogy olyan szélesre állítaná a kerekeit annak a kordénak, hogy akár a sínbusz, az ezüst szamár után is köthetné, szamár-szamár... A minap összefutott a kispiazi vásáron Bus Károllyal, az idős juhásszal, s aki megígérte, néz neki a Járás környékén egy olcsó szamarat, olcsóbbat, mint azok voltak ott a kispiazi vásáron, ahol már Barnabás is alkudott volt számárra, mert aki vásárra viszi, az megemeli az árát, olyan embert kell találni, akinek már arra sincs ereje, tehetsége, hogy vásárra vigye szamarát...

És akkor valaki a nevét kiáltotta. Barnabás! Nem Béla bácsi volt. Ő már nem kiabál. Csak húzza a kordéját, szedi csöndben a tobozt, annak örül legjobban, ha magától hullik kordéjába a fáról, olyankor mindig kiegyenesedik, felnéz, megkeresi a mókust, a fenyőpintyet, balkáni gerlét, feketerigót vagy a macskabaglyot, amely éppen lelökte neki, mosolyog, beszél hozzájuk, de van, amikor magával az Istennel beszélget, ugyanis azoknak a tobozoknak, amelyeket az Isten lök, ejt alá, ejt, akárha direkt Béla bácsi kordéját célozná, ne kelljen már annyit hajolgatnia, egészen más az esése... Barnabás! Fizand Tivadar jellegzetes alakja tűnt fel a Bartók utca sarkán. Lohol át hozzá a homokon. Fizand Tivadar, a francia–lengyel származású, ám kifejezetten magyar érzelmű, nyugalmazott vegyész, selyemkóróra (vaddohány) szakosodott méhész (aki nem ismeri a velencei redőnyöket szerelő alacsony, kövér méhész házaspárt, vagy talán mégis ismeri, csak amatőröknek tekinti őket) mindig talál valami izgalmas lokális ügyet magának, nem lepte meg tehát Barnabást loholása. Már napok óta kereslek. Engemet?, kérdezte csodálkozva Barnabás, ugyanis őt, különösen amióta meghalt a Schuster úr meg a tanító bácsi, senki sem keresi. A Schuster úr szőlőjét segített gondozni, kacszott, nyesőzött, permetezett, a tanító bácsinak pedig a pálinkafőzésnél asszisztált, Barnabás merte át, húzta haza, a tanító bácsinak is volt egy kordéja, igaz laposabb, mint Béla bácsié, a cefrét, Barnabás szeretett cefrével dolgozni, Schusterné egyszer arról mesélt neki, a lánya egy parfüm- és aromagyárban dolgozik valahol az Azúr-parton, amerre úgy nő a levendula, mint errefele a búza, és vitt mutatóba a cefréjükből, birsből, őszibarackból, szilvából, és a híres mérnökök, híres orrok mind csodálkozva szaglászta, ahogy Schuster úr hozzátette, egyszerűen megállt a tudományuk, a bácskai cefre illata lepipálta az azúrparti parfümgyár illatbázisait... Fizand egészen közel jött hozzá. Barnabás érezte, komoly dologról lehet szó. Igen, ez egyértelműnek tűnt, most valóban komoly az ügy. Várta, hogy kifújja magát.

Barnabás, hajolt még mindig zihálva az arcába, hallsz te valahonnan zenét kiszüremelni? Zenét kiszüremelni?, kérdezett vissza Barnabás elámulva. Előbb arra gondolt, azt mondja, hall olykor zenét kiszüremelni a földből, ha szomorú vesszősöprűjével elhúzza a cserebogarak fölül a homokot, ha megnyitja lyukaikat, s mocoogni kezdenek, kirepülnek a sárga cserebogarak, hallja azt a kánikulában rezgő, balkáni gerlek, kabócák hangjából szövődő függőnyt is, amely, akárha egy zeneszerző irányítása által, a Jóna borbély gyöngyből és szifoncsóból (kanülből) fűzött függönyének hangjával vegyül... Nem, nem hallok semmit kiszüremelni, mondta zavartan dadogva. Vagy valami furcsa csomagot nem láttál cipelni errefele az üres utcákon?, kérdezte arcát kémlelve mereven. Barnabás kissé megijedt, Fizand nem tudta eldönteni, sír-e most Barnabás, avagy vigyorog éppen, a háza előtt talált – látott (mert fogalma sincs, mi is volt az, mi lehetett benne, honnan került, pottyant oda, mi is lett a sorsa) vulkánfíberre gondolt, netán még mindig az után kutatnak, egy napon még majd a rendőrök, a felügyelők is közrefogják az elhagyott, ahogy Jonathán mondta, árva vulkánfíber ügyében, mint fogták volt többször közre Barnabást, amikor hajnalok hajnalán olyan ház előtt találta éppen fölsöpörni a járdát, amelyben az éj folyamán gyilkosság történt, egész családokat mészároltak le, se zenét szüremelni nem hallottam, se furcsa csomagot cipelni sem láttam errefele az üres utcákon senkit, csak a Béla bácsival találkoztam a minap, de ő szorosán összehajtogatott kartondobozokat szállított éppen... Béla bácsit már vattatára fogtam, mondta Fizand Tivadar. Béla bácsi süket. És zöldhályog van a szemén. És két vén prosti üldözi, el akarják magukat vetetni vele...

Két hete sincs, mondta Fizand Tivadar bizalmasan, halkabbra véve a szót, megnyugtatta a riadt Barnabást, valami furcsa csomagot vett le a sínbuszról egy hosszú porköpenyt viselő, borostás képű idegen alak. Az állomásfőnöknő említette. Molyette, fakó ágyterítőbe volt göngyölve. Mi?, kérdezte Barnabás. Az a csomag, mondta Fizand Tivadar. És ismeretlen irányba távozott vele. Az állomásfőnöknőnek nem volt ideje odafigyelni, ugyanis tovább kellett indítania, Szabadka irányába, a szerelvényt. Napokig faggattam. Míg végre eszébe nem jutott, hogy miközben az a köpenyes, borostásképű alak levette a furcsa csomagot, nem volt egyszerű levennie, igaz, állt ott egy szegedi diák, de azt nem engedte a csomaghoz érni, szóval, miközben levette: mintha valami megpendült volna. Ahogy a régi ágysodronyok pendülnek meg olykor, szinte maguktól... Valami megpendült, tűnődött el Barnabás. Tudod, Jonathán talált egy gyönyörű réz ágysodronyt a depónián, mondta Fizand, hazavonszolták, még Regény Misu is segédkezett neki, kölcsönkérték, kibérelték valójában Béla bácsi kordéját (tele tobozzal adták aztán vissza neki). És Jonathán felszögezte a falra... Mit?, kérdezte Barnabás. Mit szögezett fel? A rézsodronyt, mondta Fizand Tivadar. A fal közepére? Igen, mondta Fizand.

A fal közepére szögezte azt a ragyogó rézsodronyt. És úgy akart aludni, függőlegesen?! Igen, mint az a függőleges fakír, akiről T. Olivér mesélt... Amikor Misu először megpillantotta azt a rézsodronyt, azt mondta, tudod, ő nem szokott ilyesmiket beszélni, lehetséges, a nap is téglalap alakú, mint ez a rézsodrony... Aztán, a következő napokban sokat beszélgettem az esetről, a titokzatos csomagról Cilikével, aki egész életében a zeneiskola könyvtárában, kottatárában dolgozott. És gyanút fogtunk. Gyanút?, kérdezte Barnabás, aki semmit sem értett, sőt máris kimerítette Fizand beszédmódja, ami valójában nem sokban különbözött a magyarkanizsai kolónia, T. Olivér, Elemér és Tihamér habedumájától... Már ment volna. Igen, folytatta Fizand. Gyanút fogtunk, mert valamicske kopott aranyozás is kicsillan az ágyterítő alól. Előbb valami velencei tükörré gyanítottunk, de aztán mindinkább arra, hogy netán hárfá lehetett. Az a valami. Abban a molyette ágyterítőben. Hárfá?, kérdezte Barnabás, aki életében először ejtette ki ezt a szót.

Hárfá?

A hársfákról szeretett volna mesélni, arról, mit jelent hajnalban egy virágzó hársfával szegélyezett utcát söpörni... Aztán meg az égi hárfáról, arról netán, hogy éppen az ő lajtorjáján vitte fel, az ő lajtorjájáról vitte vissza az égbe a hárfát az a köpenyes alak, mert hát Barnabás számára a vasút kátránnyal itatott talpfái, a határ felé futó sínpár sem jelentett mást, mint lajtorját, egy vízszintes, végtelen lajtorját... De nem szólalt meg, mert csak további bonyoldalmakat, elágazásokat idézett volna elő.

Lehet, mondta Fizand, egyáltalán nincs kizárva, koncert volt... Avagy lesz. Koncert. Hárfakoncert lesz Palicsfürdőn... Mi Cilikével nem élénk túl, ha lemaradnánk. Az első hárfakoncert Palicsfürdőn! Mert Magyar László, a mi nagy helyörténetünk kutatásai szerint egyértelműen megállapítható: Palicsfürdőn, története folyamán, még egyszer sem tartottak hárfakoncertet. Ha zenét hallasz kiszivárogni valahonnan, szólj be Cilikének, ott a stelázsín a mézescsöbröd, ugyanis Barnabás olykor kapott Tivadaréktól egy-egy csöbör selyemkórómézet. Mondta Cilike, új mézeskanalat vettél. Az új mézeskanálról már tudott volna beszélni Barnabás, ugyanis minap a piacon valóban talált egy kézzel faragott s nem esztergályozott mézeskanalat, de most már indulnia kellett. Fizand is loholt volna tovább, hiszen nincs kizárva, éppen ma lesz az a koncert... Noha azt sem zárhatjuk ki, lépett még vissza Fizand Barnabáshoz, a koncertet már meg is tartották. Ugyanis P. P. Howard Jenőke mintha hallott volna valamit kiszüremelni a Ljubibratić-villából, ott szemben a Penavin-villával, a nemzetközi útnál, sokáig faggattuk Cilikével, és találtunk is némi fogódzókat, amik alapján Händel *Hárfakoncertjének* egyik átíratára kezdtünk gyanakodni, de aztán amikor kiszálltunk a helyszínre, kitűnt, az egyik rozsdás drótkerítést fújhatta a szél, jöllehet az ilyen dolgokban sosem is lehetünk egészen biztosak, mindenesetre a zeneiskola könyvtárá-

ban megtalálható egy ilyen átirata Händel *Hárfakoncertjének*, amit mégsem tekinthetünk egészen véletlennek... Cilikének már sikerült, ezt csak veled közlöm, Barnabás, meggyőznie az egyik zenetörténészlányt, diplomamunkájául ezt az imaginárius palicsi hárfakoncertet válassza... Igaz, mindennek ellenére úgy határoztam, előlről kezdem a nyomozást, ismét meglátogatom az állomásfőnöknőt, tudod, az én francia nagyapám vezényelte le ennek a Szeged–Szabadka-vonalnak az építését, nem csoda, hogy éjszakánként még most is itt száguld el Athén felé a Puskin expressz...

Barnabás végre szabadult, szatyrát lóbálva baktatott tovább, hogy a temetőnél balra forduljon. A palicsi temető nem létezett Barnabás számára, neki a kispiazi temetőben volt sírhelye, fenn a domboldalon, ahonnan rálátni a téglagyárra, amelynek agyagbányája közepén valamiért egy óriás fejformát ástak körül az évtizedek folyamán az emberek, s az a behemót fejforma a temető dombjának, a Telecskai-dombok végnyúlványának magasságában volt, körülé egész mamutokat ástak ki, Barnabás úgy érezte, oda fekszik vissza, a kék agyagba a mamutok közé, ezért nem látta most sem a palicsi temetőt, rögtön a halas felé fordult, akinek itthon volt a lánya, ha nyitva a nagykapu, talán látni is fogja, meg látni a kis vörös halast is, amint egy ólomcsővel veri szét a jégtömbökbe fagyasztott tengeri szörnyeket... Még két ház előtt kellett elhaladnia.

A gilisztatenyésztő, ahová Barnabás tulajdonképpen indult, a halastól számított harmadik házban lakott.

Vigyázva nyitott be. A gilisztatenyésztő éppen egy hordóból szerkesztett tusoló alatt mosakodott. Meztelen. Anyaszült meztelen. Most fejezhetette be a napi munkát. Ahogy meglátta Barnabást, elzárta a csapot. Ha másról lett volna szó, elzavarta volna. Barnabás külön eset. Barnabás az egyetlen, aki nem bizniszel a gilisztákkal. Mások mind telepeket akarnak alapítani, gyorsan meggazdagodni. Leginkább vidékről, Belgrád környékéről érkeznek, de érkeznek olykor Szegedről, Szolnokról is. Gyorsan meg akarnak gazdagodni a földigilisztákon. Barnabás, hogy ityeg a fityeg?, kérdezte a gilisztatenyésztő, egyelőre nem mozdulva, várva talán, hogy a víz gyöngyszemei szépen, komótosan leperegjenek vörös testéről, számbőgetőjéről. Az embernek ki kell mosnia a segge lyukát, nem igaz, Barnabás?! Hahaha!, nevetett jóízűen, ám még mindig nem mozdulva. Eddig a vakondokkal, sündisznókkal harcoltam, de újabban már a cickányok is kezdenek ideszokni. Barnabás, az igazság az, egész nap harcba állok. Hiszen a varasbékák, százlábúak is betörnek. A minap a 4-es boxban egy százlábűfészket fedeztem fel!

Barnabás legtöbbször három kilogramm földigilisztát vásárolt, olykor egyet csupán, de volt eset, ezeket Barnabás ünnepeknek nevezte, mint ez alkalommal is, amikor öt kilogrammot. A tenyésztő hozta a villát. Úgy, meztelen. Anyaszült meztelen. Répaszedő villát használt, azzal emelte ki a nyüzs-

gő, gyűrűs, hús-vörös masszából a kívánt anyagmennyiséget. Lemérték. Alig kellett hozzáadni egy-két marékka. Furcsa egy pillanat volt ez. Ahogyan a meztelen, hájgyűrűkkel teli tenyésztő vörös teste a nyüzsgő halmazhoz hajolt. Barnabás megijedt, végül a tenyésztő is a szatyrába tekeredik vörösen, zsirosan csillogva. Afféle ráadásként. Sietett fizetni. A tenyésztő egy kődarabot helyezett a pénzre, visszament a hordó alá, újra megengedte a vizet, folytatta a mosakodást. Barnabás kilépett az utcára. Arra gondolt, már nem sokkal többet bírna el a szatyra, igaz, öt kilónál sosem is vett többet.

Most lassabban lépkedett. Az élő teherrel. Be-belesett a gledícsia- és a bodzabokrok alá. Valamiért oda szerette leginkább kiönteni őket. Olykor széttárta a szatyor füleit, gyönyörködött a gyűrűs rózsaszín-vörös lények ragyogó nyüzsgésében.

Féltérde ereszkedett, és kiöntötte az anyag negyedét. Kicsit kivárt, gyönyörködött bennük, ahogyan szétterülnek. Ha hosszabb, vastagabb gilisza tűnt fel neki, azok mozgását, kígyózó táncát kissé hosszabban figyelte. Majd ment tovább. Másodszor az egyik elhagyott kert (a tulajdonos Magyarországra költözött) düledező kerítése tövében lévő árva földdarabra ereszkedett féltérde. Harmadszor pedig két őstölgy között az elvadult tér kifényesedett, megfáradt sávjára. Mindig ügyelve, hogy a kiválasztott sávok árnyékban legyenek, ne kapják direktbe, ez a tenyésztő szava járása, az ultraibolya sugarakat, azok ugyanis szétrombolják vörös véresejtjeiket.

A kerek kiskútnál kimosta a szatyrot, megmosta a kezét, az arcát. Barnabás ballagott hazafelé. Mint aki jól végezte a dolgát. Még megeteti a kutyát, gyönyörű farkaskutyáját, Karcsit, s akkor már el is érkezik az ima, a nyugovóra térés ideje. Olykor álmában Barnabás még hallja a Puskin expressz rikoltását, noha nem mindig könnyű azt megkülönböztetni az állatkert oroszlánjainak, páváinak hangjától, sőt olykor immár ama hárfakoncert hangjait is hallani véli, ama hárfakoncert hangjait, amelynek részleteit, nem férhet hozzá kétség, Fizand Tivadar előbb-utóbb ki fogja deríteni, az a palicsfürdői hárfakoncert valóban talán még meg sem is történt, de ez még nem zárja ki azt, hogy Barnabás álmában már hallgatózhaszon irányában...